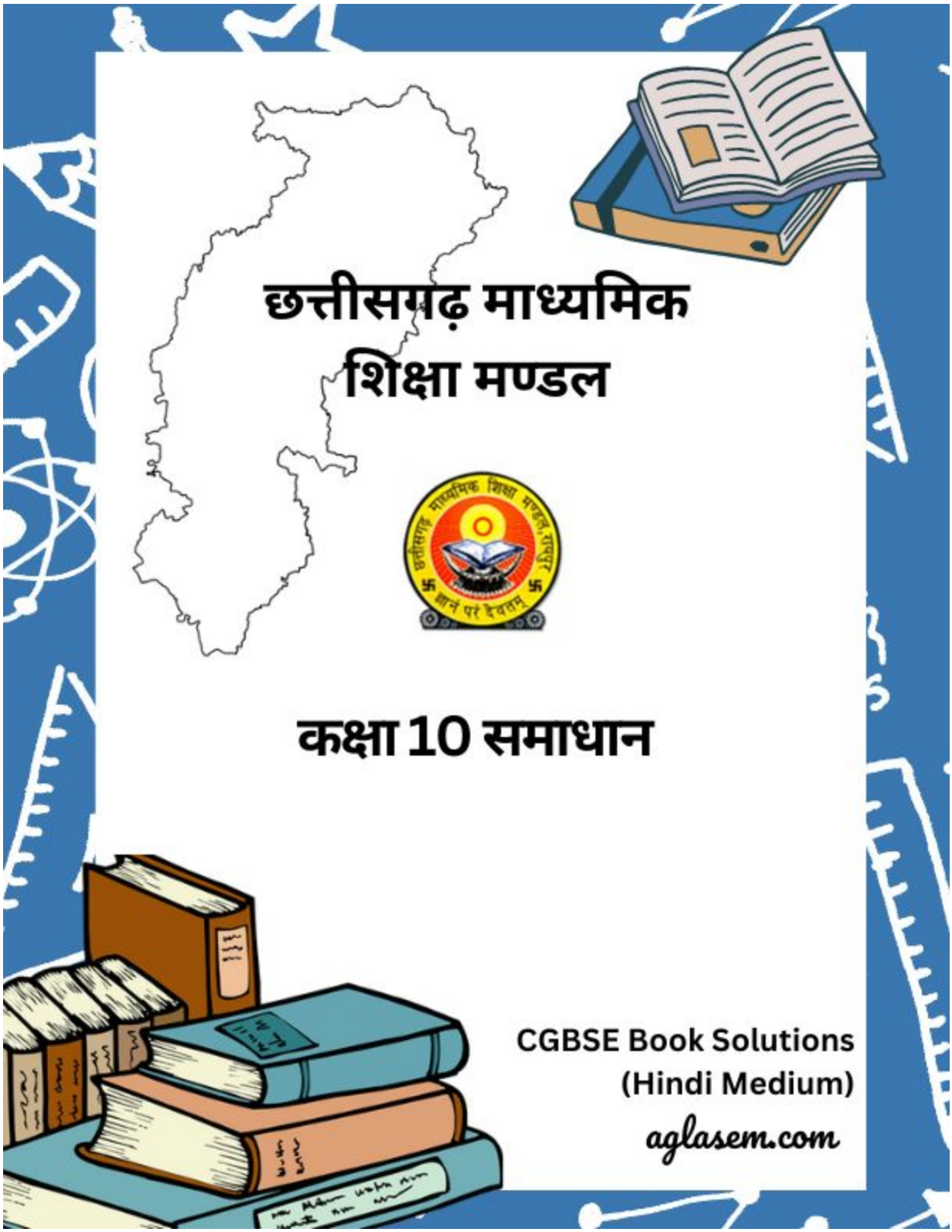
CG Board Class 10 Sanskrit Book Solutions

CG Board Class 10 Sanskrit Solutions
Chapter 6
प्राणेभ्योऽपि प्रियः सुहृद्

अभ्यास:-

प्रश्न 1. अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत-

Page no. - 35
(क) चन्दनदासः कस्य गृहजनं स्वगृहे रक्षति स्म ?
उत्तर- चन्दनदास: अमात्य राक्षसस्य गृहजनं स्वगृहे रक्षति स्म।

Page no. - 35
(ख) तृणानां केन सह विरोधः नास्ति ?
उत्तर- तृणानां अग्निना सह विरोध: अस्ति ।

Page no. - 35
(ग) कः चन्दनदासं द्रष्टुमिच्छति?
उत्तर - चाणक्यः चन्दनदासं द्रष्टुमिच्छति।

Page no. - 35
(घ) पाठे अस्मिन् चन्दनदासस्य तुलना केन सह कृता?
उत्तर- पाठे अस्मिन् चन्दनदासस्य तुलना शिविना सह कृता।

Page no. - 35
(ड.) प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः प्रतिप्रियं के इच्छन्ति?
उत्तर- प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः प्रतिप्रियं राजानः इच्छन्ति।

Page no. - 35
(च) कस्य प्रसादेन चन्दनदासस्य वणिज्या अखण्डिता?
उत्तर- आर्यस्य प्रसादेन चन्दनदासस्य वणिज्या अखण्डिता ।

प्रश्न 2. स्थूलाक्षरपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

Page no. - 35

docs.aglasem.com
aglasem.com

(क) शिविना विना इदं दुष्करं कार्यं कः कुर्यात् ।
उत्तर- केन विना इदं दुष्करं कार्य क : कुर्यात् ?

Page no. - 35
(ख) प्राणेभ्योऽपि प्रियः सुहृत् । ;
उत्तर- प्राणेभ्योऽपि प्रियः कः ?

Page no. - 35
(ग) आर्यस्य प्रसादेन मे वणिज्या अखण्डिता ।
उत्तर- कस्य प्रसादेन मे वाणिज्या अखण्डिता ?

Page no. - 36
(घ) प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः राजानः प्रतिप्रियमिच्छन्ति।
उत्तर - प्रीताभ्य: प्रकृतिभ्यः के प्रतिप्रियमिच्छन्ति।

Page no. - 36
(ड.) तृणानाम् अग्निना सह विरोधो भवति।
उत्तर- केषाम् अग्निना सह विरोधो भवति?

Page no. - 36
प्रश्न 3.निर्देशानुसारं सन्धि / सन्धिविच्छेदं कुरुत -
(क) यथा कः + अपि - कोऽपि
प्राणेभ्यः + अपि - प्राणेभ्योऽपि
सज्जः **+ अस्मि - सज्जोऽस्मि ।**
आत्मनः + अधिकारसदृशम् - **आत्मनोऽधिकारसदृशम्**

(ख) यथा सत् + चित् - सच्चित्
शरत् + चन्द्रः - शरच्चंद्र:
कदाचित् + च - कदाचिच्च

Page no. - 36
प्रश्न 4. अधोलिखितवाक्येषु निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरुत -
यथा प्रतिप्रियमिच्छन्ति राजानः (एकवचने) प्रतिप्रियमिच्छति राजा।

Page no. - 36
(क) सः प्रकृते: शोभां पश्यति (बहुवचने)
उत्तर- ते प्रकृतिभ्यः शोभन् पश्यन्ति।

docs.aglasem.com
aglasem.com

Page no. - 36
(ख) अहं न जानामि । (मध्यमपुरुषैकवचने)
उत्तर - त्वं न जानासि ।

Page no. - 36
(ग) त्वं कस्य गृहजनं स्वगृहे रक्षसि ? (उत्तमपुरुषैकवचने)
उत्तर - अहं कस्य गृहजनं स्वगृहे स्वगृहे रक्षामि ?

Page no. - 36
(घ) कः इदं दुष्करं कुर्यात्?(प्रथमपुरुषबहुवचने)
उत्तर - के इमानि दुष्कराणि कुर्यु : ?

Page no. - 36
(ड.) चन्दनदासं द्रष्टुमिच्छामि। (प्रथमपुरुषैकवचने)
उत्तर - चन्दनदासं द्रष्टुमिच्छति।

Page no. - 36
(च) राजपुरुषाः देशान्तरं व्रजन्ति। (प्रथमपुरुषैकवचने)
उत्तर - राजपुरुष: देशांतरं व्रजति ।

Page no. - 37
प्रश्न 5. कोष्ठकेषु दत्तयोः पदयोः शुद्धं विकल्पं विचित्य रिक्तस्थानानि पूरयत -

(क) (चन्दनदासेन) विना इदं दुष्करं कः कुर्यात्। (चन्दनदासस्य / चन्दनदासेन)

(ख) (गुरवे) इदं वृत्तान्तं निवेदयामि। (गुरवे / गुरोः)

(ग) आर्यस्य (प्रसादेन) अखण्डिता मे वणिज्या (प्रसादात / प्रसादेन)

(घ) अलम् (कलहेन)।(कलहेन / कलहात्)

(ड.) वीर: (सहेन) बालं रक्षति। (सहेन / सहात्)

(च) (कुक्कुरात्) भीतः मम भ्राता सोपानात् अपतत्। (कुक्कुरेण / कुक्कुरात्)

(छ) छात्राः (आचार्यम्) प्रश्नं पृच्छति। (आचार्यम् / आचार्येण)

docs.aglasem.com
aglasem.com

Page no. - 37

प्रश्न 6. अधोदत्तं मञ्जूषातः समुचितपदानि गृहीत्वा विलोमपदानि लिखत -
आदरः, असत्यम्, गुणः, पश्चात्, तदानीम्, तत्र

(क) अनादर: (आदर:)
(ख) दोष: (गुणः)
(ग) पूर्वम् (पश्चात्)
(घ) सत्यम् (असत्यम्)
(ड.) इदानीम् (तदानीम्)
(च) अत्र (तत्र)

Page no. - 37

प्रश्न 7. उदाहरणमनुसृत्य अधोलिखितानि पदानि प्रयुज्य पञ्चवाक्यानि रचयत -
यथा- निष्क्रम्य - शिक्षिका पुस्तकालयात् निष्क्रम्य कक्षां प्रविशति ।

(क) उपसृत्य- पुत्र: पितरम् उपसृत्य कथयति (अवदत) **।**
(ख) प्रविश्य - शिक्षक: कक्षां प्रविश्य छात्रान् पाठयति।
(ग) द्रष्टुम - अहं चलचित्रं द्रष्टुम् गच्छामि।
(घ) इदानीम् - इदानीम् त्वं गच्छ।
(ड.) अत्र - त्वम् अत्र आगच्छ।

aglasem
docs.aglasem.com
aglasem.com